

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО

Педагогічний факультет

Кафедра початкової та дошкільної освіти

ЗАТВЕРДЖУЮ

Професор із науково-педагогічної роботи

Михальченко Н. В.

14 серпня 2023 р.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**УПРАВЛІННЯ МЕТОДИЧНОЮ РОБОТОЮ В ЗАКЛАДІ ЗАГАЛЬНОЇ
СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ**

ступінь: магістра

Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність: 013 Початкова освіта

Миколаїв 2023

Програму розроблено та внесено: Миколаївський національний університет імені
В. О. Сухомлинського

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: кандидат педагогічних наук, доцент ДячукВ.І.

РЕЦЕНЗЕНТ: Біда О.А., доктор педагогічних наук, професор кафедри
педагогіки та психології ЗУІ ім. Ференца Ракоці II

Програму схвалено на засіданні кафедри початкової та дошкільної освіти

Протокол від «29» серпня 2023 року № 1

Завідувач кафедри (Якименко С. І.)

Програму погоджено навчально-методичною комісією педагогічного
факультету

Протокол від «29» серпня 2023 року № 1

Голова навчально-методичної комісії (Хрящевська Л.М.)

Програму погоджено навчально-методичною радою університету

Протокол від «30» серпня 2023 року № 12

Голова навчально-методичної ради (Михальченко Н.В.)

Анотація

Вивчення дисципліни «Управління методичною роботою в закладі загальної середньої освіти» спрямоване на розкриття змісту методичної роботи в сучасному закладі освіти (ЗО), яка є цілісною системою діяльності різних підрозділів, спрямованою на підтримку високого рівня компетентності педагогів, формування готовності до професійного самовдосконалення, становлення індивідуального стилю педагогічної діяльності.

Сучасна система методичної роботи в закладі освіти має складну структуру, яку утворює діяльність різних професійних об'єднань – методичної ради, шкільних методичних об'єднань, школи передового досвіду, творчих груп учителів, постійно діючих творчих семінарів тощо. Результативність роботи зазначених об'єднань у першу чергу залежить від рівня управлінського супроводу методичної роботи. У контексті зазначеного вище майбутньому керівнику ЗЗСО важливо володіти механізмами ефективного управління процесом професійного розвитку педагогів в системі організації методичної роботи.

Ключові слова: методична робота, методичне об'єднання, форми методичної роботи, традиційні форми, управління, професійний розвиток.

The study of the discipline "Management of methodical work in an institution of general secondary education" is aimed at revealing the content of methodical work in a modern educational institution, which is a holistic system of activities of various units, aimed at maintaining a high level of competence of teachers, forming readiness for professional self-improvement, forming an individual style of pedagogical activity.

The modern system of methodical work in an educational institution has a complex structure, which is formed by the activities of various professional associations - methodical council, school methodical associations, schools of best practices, creative groups of teachers, permanent creative seminars, etc. The effectiveness of the work of these associations primarily depends on the level of managerial support for methodical work. In the context of the above, it is important for the future head of ZZSO to have the mechanisms of effective management of the process of professional development of teachers in the system of organization of methodical work

Keywords: methodical work, methodical association, forms methodological work, traditional forms, management, professional development.

Вступ

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни Управління методичною роботою в закладі загальної середньої освіти складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістрів спеціальності 013 Початкова освіта за освітньо-професійною програмою «Початкова освіта».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є ознайомлення магістрів зі стратегією та тактикою управління ЗО, оволодіння прикладними інструментами управлінської діяльності менеджера освіти; вироблення практичних умінь та навичок аналізувати управлінські ситуації, проектувати і здійснювати самоуправління та управління закладом освіти.

Мета курсу: формування умінь майбутнього менеджера освіти ефективно забезпечувати управлінський супровід методичної роботи в сучасному закладі загальної середньої освіти.

Завдання курсу:

- надання студентам ґрунтовних і систематичних знань з усіх тем курсу;
- засвоєння студентами принципів та підходів до організації методичної роботи в закладі загальної середньої освіти;
- формування уяви у студентів щодо системи управління методичною роботою в закладі освіти, а саме організацію діяльності професійних об'єднань – методичної ради, шкільних методичних об'єднань, школи передового досвіду, творчих груп учителів, постійно діючих творчих семінарів тощо педагогічної ради навчального закладу;
- усвідомлення студентами специфіки традиційних та інноваційних форм методичної роботи;
- формування у студентів вміння планувати методичну роботу в закладі загальної середньої освіти.

Передумови для вивчення дисципліни: Основи професійного становлення керівника ЗНЗ, Модель фахової підготовки вчителя початкової школи, Освітній менеджмент у початковій школі.

Навчальна дисципліна складається з 5-ти кредитів.

Програмні результати навчання:

ПРН 2. уміння до імплементації законодавчих та нормативно-правових актів у галузі початкової та вищої освіти

ПРН 6. уміння формулювати педагогічно-наукову задачу, для її вирішення використовувати потрібну інформацію та методологію для досягнення обґрунтованого висновку

ПРН 7. уміння приймати управлінські рішення у галузі початкової освіти

ПРН 9. уміння аналізувати знання про сферу освіти, сутність, зміст і структуру освітніх процесів, володіти системою знань про історію та сучасні тенденції розвитку педагогічних концепцій і предметних методик.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими компетентностями:

I. Загальнопредметні:

ЗК 1. *Загальнонавчальна.* Здатність навчатися й оволодівати сучасними знаннями, зокрема, інноваційними методичними підходами, сучасними системами, методиками, технологіями навчання, розвитку й виховання учнів початкової школи; чинним нормативним забезпеченням початкової освіти тощо.

ЗК 3. *Дослідницько-праксеологічна.* Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми, зокрема, в процесі професійно-педагогічної діяльності. Здатність приймати обґрунтовані рішення, працювати автономно

ЗК 7. *Міжособистісної взаємодії.* Здатність до ефективної міжособистісної взаємодії; зокрема, здатність успішно взаємодіяти з керівництвом, колегами, учнями

та їхніми батьками; володіння алгоритмами конструктивного вирішення педагогічних конфліктів. Здатність працювати в команді, здатність до співпраці, групової та кооперативної діяльності. Здатність бути критичним і самокритичним, наполегливим щодо поставлених завдань і взятих зобов'язань.

II. Фахові:

ФК 1. *Дослідницька*. Здатність використовувати форми, методи, технології та враховувати принципи науково-педагогічних досліджень, виявляти тенденції розвитку подій та прогнозувати розвиток педагогічних процесів у системі початкової та вищої освіти, а також підвищення професійної майстерності викладача, вчителя.

ФК 6. *Інформаційна*. Здатність і готовність застосовувати інформаційно-комунікаційні технології, опрацьовувати різні види інформації.

ФК 7. *Продуктивна*. Здатність працювати, отримувати результат, ухвалювати рішення та відповідати за них.

ФК 8. *Автономізаційна*. Здатність до саморозвитку, творчості, самовизначення, самоосвіти, конкурентоспроможність.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни.

Тема 1. Зміст та завдання методичної роботи в закладі загальної середньої освіти.

Тема 2. Методичне об'єднання вчителів: структура, зміст та напрямки роботи

Тема 3. Традиційні форми методичної роботи

Тема 4. Інноваційні форми методичної роботи

Тема 5. Особливості планування системи методичної роботи в ЗЗСО.

Тема 6. Інноваційна модель методичної роботи в ЗЗСО в умовах реалізації концепції НУШ.

Тема 7. Технологічний аспект вибору науково-методичної проблеми ЗЗСО.

Тема 8. Алгоритм реалізації педагогічним колективом науково-методичної проблеми ЗЗСО.

Тема 9. Управлінський супровід організації вивчення та поширення передового педагогічного досвіду.

3. Програма навчальної дисципліни

КРЕДИТ 1. РОЛЬ МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ У ПІДВИЩЕННІ РІВНЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛЯ

Тема 1. Зміст та завдання методичної роботи в закладі загальної середньої освіти

Зміст методичної роботи в ЗЗСО, її структура. Професійний стандарт вчителя початкової школи. Система підвищення кваліфікації педагогічних працівників. Атестація педагогічних працівників. Сертифікація вчителів. Педагогічна інтернатура.

Тема 2. Методичне об'єднання вчителів: структура, зміст та напрямки роботи.

Завдання та зміст роботи методоб'єднання вчителів початкових класів.. Особливості планування роботи методичного об'єднання вчителів. Традиційні та інноваційні форми проведення засідань методичного об'єднання вчителів.

Тема 3. Традиційні форми методичної роботи

Масові (колективні) форми: тематичні науково-практичні семінари, педагогічні читання, інструктивно-методична нарада, методична нарада, семінар (проблемний семінар, психолого-педагогічний семінар). *Групові форми:* методичні об'єднання, творчі групи, ініціативні групи, школа молодого педагога, школа передового педагогічного досвіду, школа педагогічної майстерності, ділова гра, рольова гра, тренінг. *Індивідуальні форми:* наставництво, консультування, взаємовідвідування занять, індивідуальна науково-методична робота, самоосвіта, бесіда, реферат.

Тема 4. Інноваційні форми методичної роботи

За методикою колективної творчості: ярмарок педагогічної творчості, фестиваль педагогічних ідей і знахідок, методичний фестиваль, методичний міст, творчий звіт педагога, панорама методичних знахідок, «педагогічні розсипи», клуби творчих педагогів, методичні вернісажі, творчі портрети. *Спрямовання педагогів на активну діяльність:* педагогічний консилиум, методичний ринг, методичний аукціон, «розумовий штурм». *Посилення наукової спрямованості роботи:* проблемний семінар, творча група, творча наукова дискусія, дебати, педагогічна ситуація. *Поєднання традиційних форм роботи з дозвіллям:* мала академія народної педагогіки, педагогічні «посиденьки», вечорниці, урок-панорама, презентація, педагогічний портрет творчого колективу.

КРЕДИТ 2. МОДЕЛЮВАННЯ СИСТЕМИ МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ В ЗЗСО ТЕОРЕТИЧНІ

Тема 5. Особливості планування системи методичної роботи в ЗЗСО. Системний підхід до планування методичної роботи в ЗЗСО як її відображення у всіх видах планування педагогічної діяльності в тісному взаємозв'язку зі спеціальними планами діяльності всіх методичних об'єднань. Багатоступеневість та планування методичної роботи. Поняття «наскрізне планування». Управлінський супровід аналітико-прогностичної діяльності планування методичної роботи. Діагностування як основний чинник планування змісту науково-методичної роботи в ЗЗСО. Планування курсової перепідготовки педагогічних працівників: інституції, форми і зміст. Планування атестації педагогічних працівників як чинника безперервного зростання їх професіоналізму.

Тема 6. Інноваційна модель методичної роботи в ЗЗСО в умовах реалізації концепції НУШ.

Концепція науково-методичної роботи в добу освітніх змін: традиції, інновації, перспективи розвитку. Функції моделювання методичної роботи в ЗЗСО: спільне вироблення реалістичної мети, критеріальне моделювання, кооперація дій і самоспрямування, самомоніторинг процесу й моніторинг за результатом, прогностичне регулювання. Технологічні вимоги до моделювання методичної роботи в ЗЗСО (системність, систематичність, ефективність за результатами, відтворюваність). Інваріантні компоненти інноваційної моделі системи методичної роботи в ЗЗСО: суб'єкти, об'єкти, фактори впливу на процес інноваційного розвитку системи НМР; форми організації процесу підвищення професійної компетентності вчителя; критерії ефективності науково-методичної діяльності.

КРЕДИТ 3. МОДЕЛЮВАННЯ СИСТЕМИ МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ В ЗЗСО ТЕОРЕТИЧНІ

Тема 7. Технологічний аспект вибору науково-методичної проблеми ЗЗСО.

Теоретичне обґрунтування вибору науково-методичної проблеми. Розробка науково-методичної проблеми ЗЗСО. Перспективний план реалізації науково-методичної проблеми педагогічним колективом. Роль методичної ради та методичних об'єднань вчителів у забезпеченні реалізації науково-методичної проблеми. Інноваційні форми підведення підсумків реалізації науково-методичної проблеми.

Тема 8. Алгоритм реалізації педагогічним колективом науково-методичної проблеми ЗЗСО. Перспективний план роботи над реалізацією науково-методичної проблеми ЗЗСО для створення умов виявлення творчого розвитку та саморозвитку кожного вчителя, удосконалення професійної компетентності педагогічних працівників та підвищення ефективності освітнього процесу. Визначення цільових орієнтирів кожного етапу впровадження науково-методичної проблеми школи. Форми підведення підсумків, критерії ефективності впровадження науково-методичної проблеми всіма професійними об'єднаннями ЗЗСО.

Тема 9. Управлінський супровід організації вивчення передового педагогічного досвіду

Поняття педагогічного досвіду. Класифікація перспективного педагогічного досвіду: новаторський і зразковий. Створення умов для творчих пошуків і формування перспективного педагогічного досвіду. Функції досвіду: основа педагогічної майстерності вихователя, джерело розвитку педагогічної науки. Критерії перспективного педагогічного досвіду. Етапи вивчення і узагальнення педагогічного досвіду. Опис досвіду: тези виступів, статті в періодиці, педагогічний щоденник. Узагальнення досвіду: брошура, методична розробка. Впровадження в практику узагальненого, оціненого, затвердженого і внесеного в картотеку педагогічного досвіду. Форми поширення передового педагогічного досвіду: письмова доповідь, публікація в спеціалізованому журналі, педагогічні виставки, розповідь про досвід на методичних заходах, колективний перегляд роботи кращих вихователів. Проведення наукових досліджень з метою виявлення або створення досвіду в дошкільному навчальному закладі. Робота творчих груп.

3.Рекомендована література

Базова

1. Барабаш Ю.Г. Пріма Р.М., Барабаш Ц.Й. Освітній менеджмент: навч. посібник. Луцьк: СНУ ім. Лесі Українки, 2014. 448с.
2. Барабаш Ю.Г. Пріма Р.М., Барабаш Ц.Й. Основи внутрішкільного управління: навч.-метод. Посібник. Луцьк: ВРВ «Вежа» ВНУ ім. Лесі Українки, 2009. 439с.
3. Бобровський М.В., Горбачов С.І., Заплотинська О.О. Рекомендації до побудови внутрішньої системи забезпечення якості освіти у закладі загальної середньої освіти. –Київ, Державна служба якості освіти, 2019. 240 с.
4. Григоращ В. В. Настільна книга заступника директора школи з навчально-виховної роботи. Харків : Вид. група «Основа», 2008. – 304 с.
5. Григоращ В. В. Організація діяльності керівника школи. Харків : Вид. група «Основа», 2011. 224 с.

Допоміжна

6. Кулаченко О. В. 105 схем і таблиць: Заступнику директора та вчителю початкової школи . Харків: Вид. група «Основа», 2009. 112 с.
7. Методична робота вчителя початкових класів / уряд. О. Б.Полєвікова. 2-ге вид. Харків: Вид. група «Основа», 2012. 320 с.
8. Наука управління загальноосвітнім навчальним закладом: навчальний посібник / Т.М. Десятов, О.М.Коберник, Б.Л.Тевлін, Н.М.Чепурна. Харків : Вид.група «Основа», 2003. 240с.
9. Управління навчальним закладом : навчально-методичний посібник: у 2-х ч.1. Ключдо професійного успіху / В. В. Григоращ, О. М. Касьянова, О.І.Мармаза та ін.
10. Мартинець Л. А. Сучасні моделі освіти: навч.-метод. посіб. 2-ге вид., доповн.таперероб. Донецьк, 2015. 102 с.
11. Модель сучасної школи / уклад. В. В. Григоращ. Харків: Вид група «Основа», 2010.288 с.
12. Стрілець С. І. Теоретико-методичні засади підготовки вчителів початкової школи засобами інноваційних технологій: монографія. Чернігів:, 2012. 380с.
13. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: наук.-метод. посіб. / За ред. О. І. Пометун. К.: Вид-во А.С.К., 2004. 192 с.

Інформаційні ресурси

1. Електронна бібліотека підручників: <http://studentam.kiev.ua/>
2. Електронні бібліотеки: <http://dir.meta.ua/ua/science-education/e-libraries/>
3. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського: <http://nbuv.gov.ua/>
4. Початкова школа. Вчитель - вчителю. Вчитель - учню. Вчитель - батькам. Порадишкільного психолога : <http://teacher.at.ua/>
5. Закону України «Про освіту» № 2145-19 від 05.09.2017. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>

6. Конвенція про боротьбу з дискримінацією в галузі освіти. : http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_174
7. Національна стратегія розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у новій українській школі (2020) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/195/2020#n10>
8. Положення про сертифікацію педагогічних працівників. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1190-2018-%D0%BF#Text>
9. Порядок підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019-%D0%BF#n114>
10. Програма тестування вчителів початкової школи. URL: <https://osvita.ua/doc/files/news/631/63198/teachers-program.pdf>
11. Професійного стандарту за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)». URL: <https://cutt.ly/fRUrnfx>
12. Електронний курс «Освітній менеджмент». URL: <http://194.44.187.60/moodle/course/view.php?id=294>
- Професійний стандарт за професією «Керівник закладу загальної середньої освіти». URL: <https://nus.org.ua/wp-content/uploads/>
25. Сорочан, Т.М. (2013) Концепція науково-методичної роботи в добу освітніх змін: традиції, інновації, перспективи розвитку *Методист*, 2 (14). стор. 7-12. http://lib.iitta.gov.ua/703966/1/%D0%A1%D0%BE%D1%80%D0%BE%D1%87%D0%B0%D0%BD_6.pdf
26. Технології професійного розвитку педагогів: методичний poradnik Сорочан, Т.М., Скрипник, М.І., Ніколенко, Л.Г., Катюк, Я. Л., Сидоренко, В.В., Єрмоленко, А.Б., Ілляхова, М.В., Кравчинська, Т.С., Горяна, Л.Г., Наумова, Вікторія Юріївна and Левченко, В.В. (2016) Технології професійного розвитку педагогів: методичний poradnik ДВНЗ "Університет менеджменту освіти", м. Київ, Україна. <http://lib.iitta.gov.ua/706933/2/%D0%BF%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%B8%D1%81%D1%82%D1%8E%20%D0%BF%D0%BE%D1%81%D0%B8%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%2016.pdf>
27. Методична робота в школі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://uk.kubg.edu.ua/images/stories/Departaments/uk/PDF/shkolznv4.p>

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання: екзамен

5. Засоби діагностики успішності навчання: опитування, ІНДЗ, мультимедійні презентації, тестування, контрольні роботи.